

БІБЛІОТЕКА
ЦДЮ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

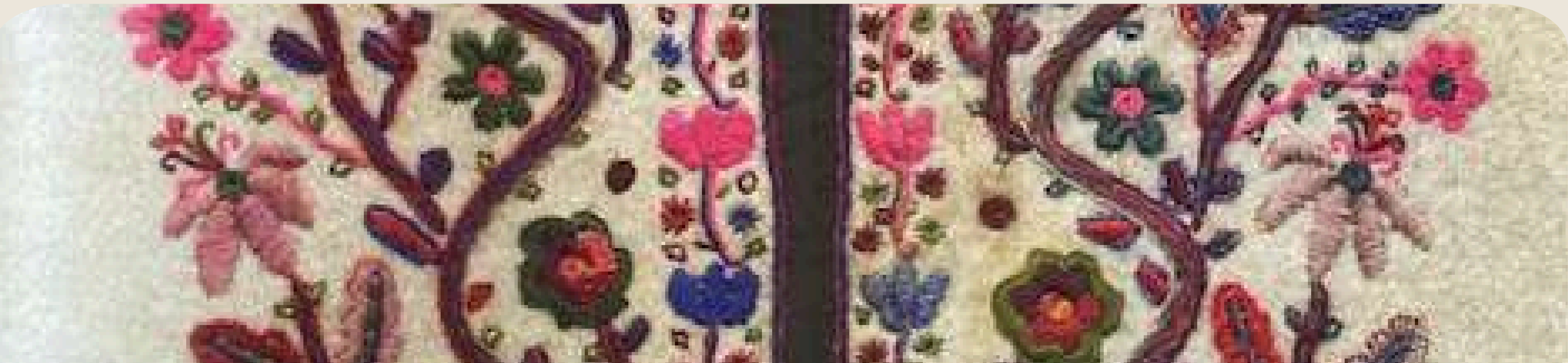
ДО ДНЯ ВИШИВАНКИ

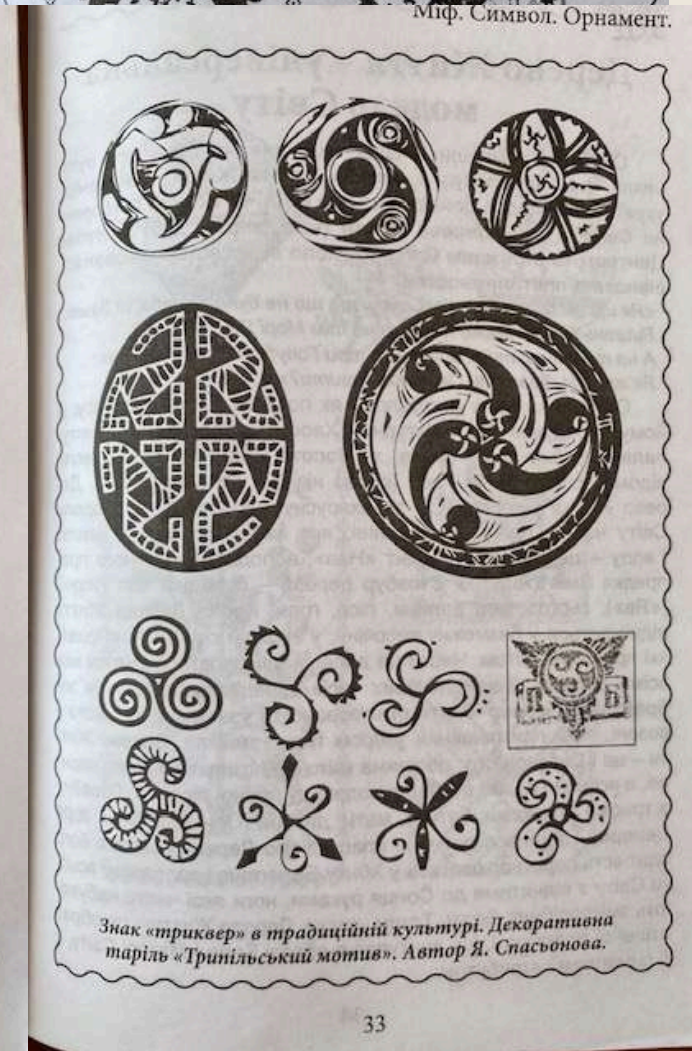
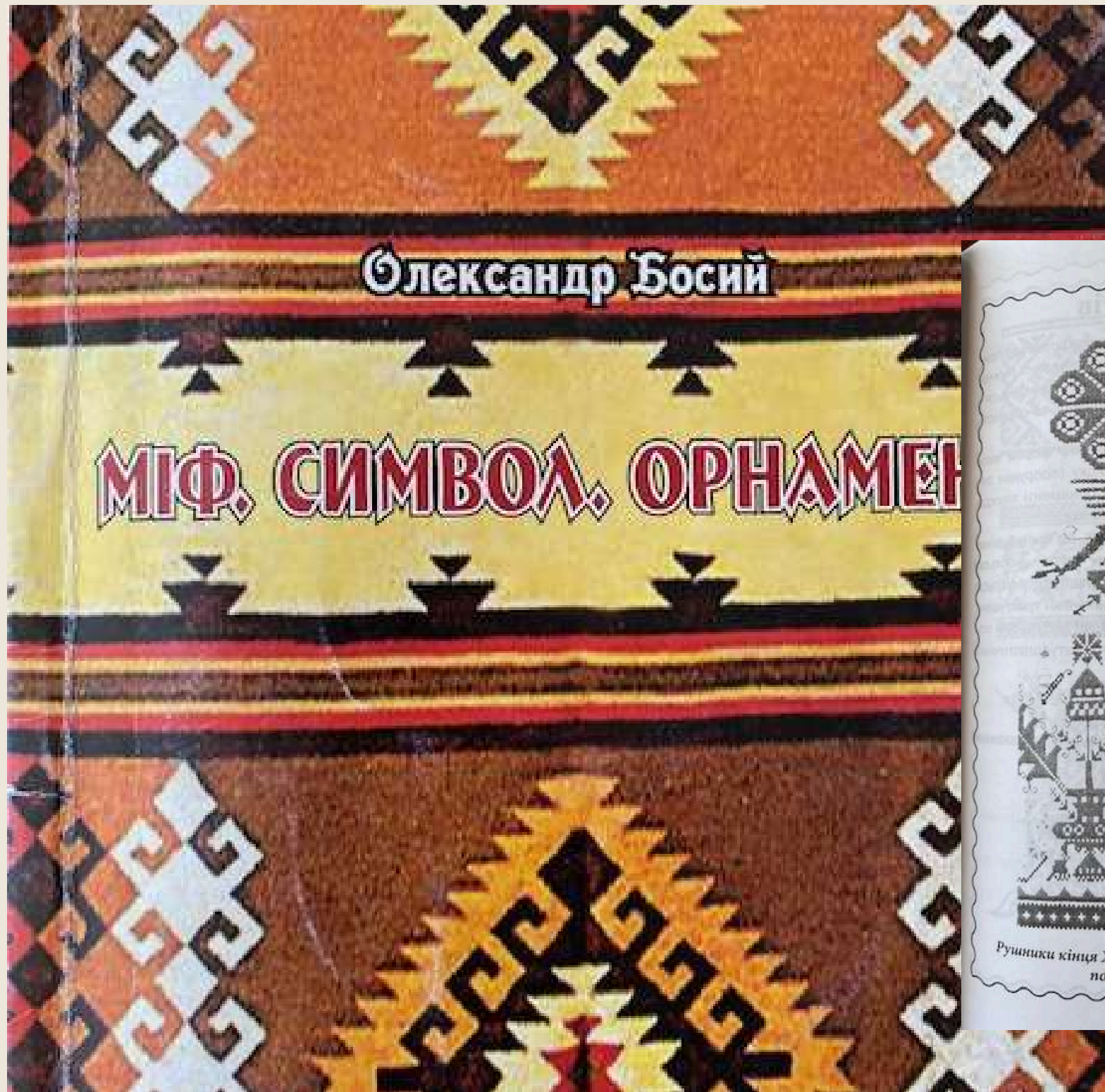
ВІРТУАЛЬНА ВИСТАВКА

2026

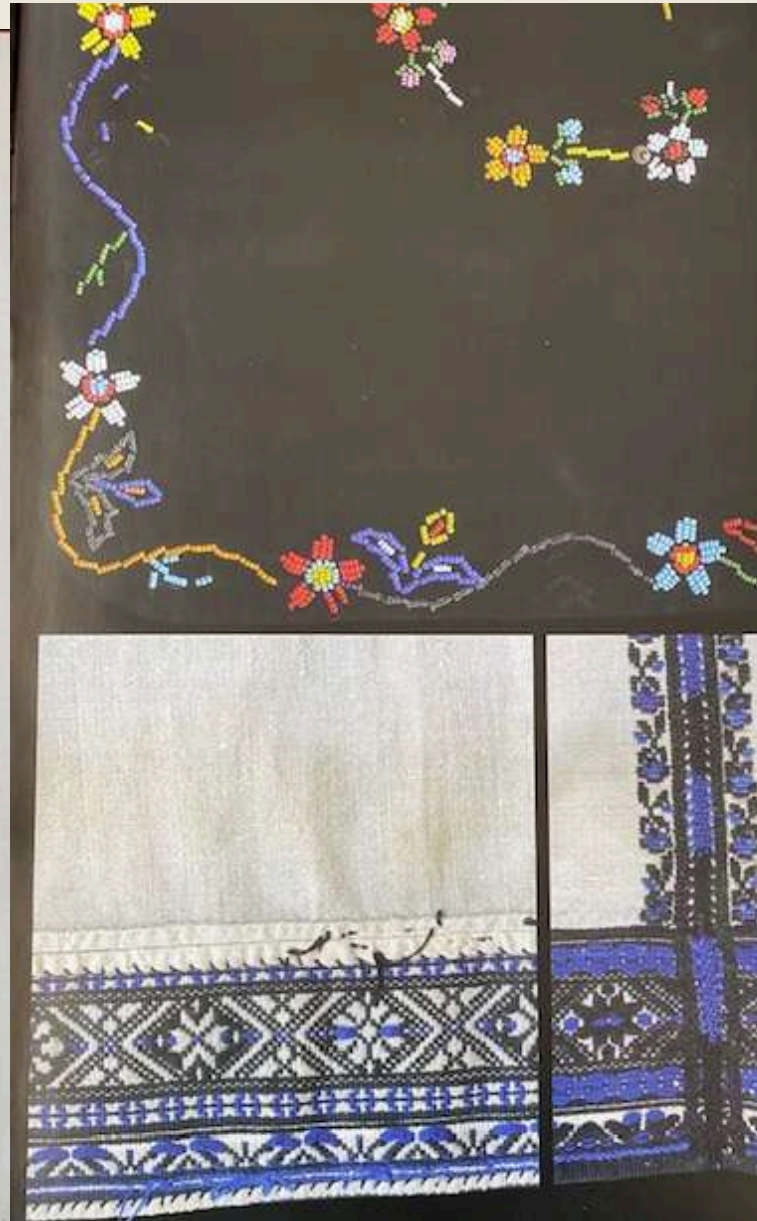
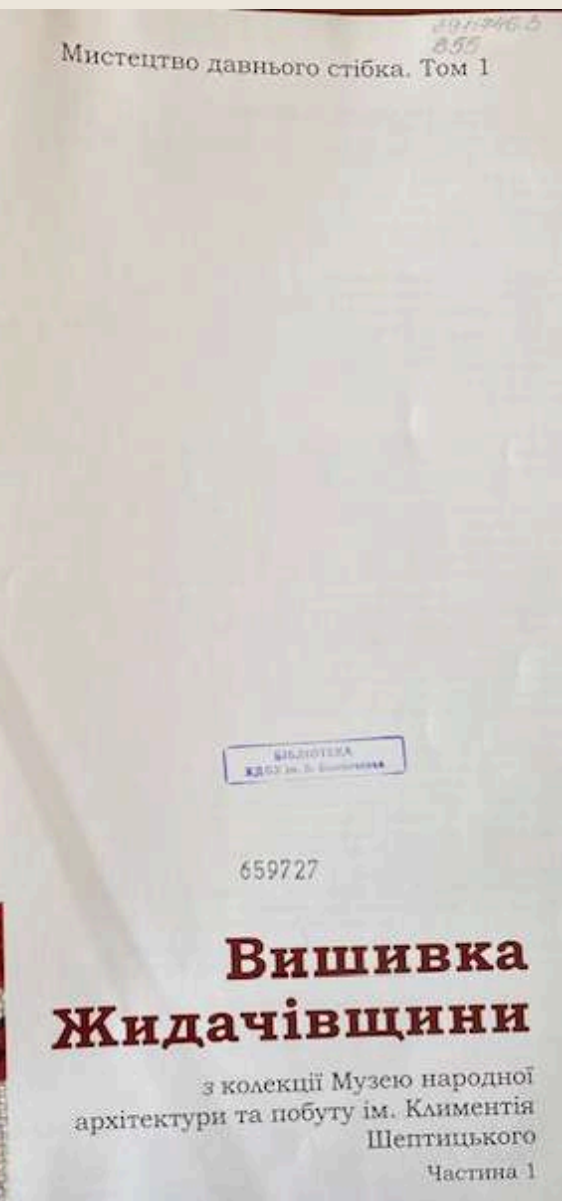
Віртуальна книжкова виставка відкриває перед читачем світ української вишивки як особливого виду народного мистецтва, у якому закодовано історичну пам'ять і світогляд народу. Вишивка розглядається не лише як естетичний елемент побуту, а як символічна мова, що зберігає й передає духовні цінності, традиції та знання крізь покоління.

Добірка видань висвітлює різноманіття орнаментів, технік і регіональних особливостей, розкриває зміст знаків і образів, що формують унікальну культурну спадщину українців. Виставка спрямована на поглиблення розуміння вишивки як важливої складової національної ідентичності та заохочує до її збереження і переосмислення в сучасному культурному просторі. Буде цікавою для широкого кола поціновувачів української народної творчості, всіх, хто прагне відтворити автентичні зразки української вишивки.

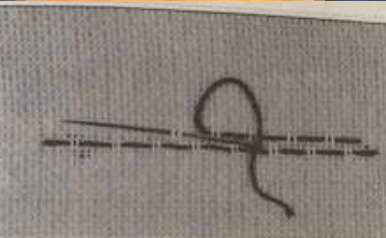
Босий, Олександр Георгійович.
 Міф. Символ. Орнамент : метод. посіб. Вінниця :
 Данилюк В. Г., 2011. 120 с.

Вишивка Жидачівщини з колекції Музею народної архітектури та побуту імені Климента Шептицького / автор ідеї та кер. проекту І. Вачкова ; ред.: І. Вачкова, О. Демчук, Р. Назаровець. Л. : Артклас, 2019. 92 с. : рис., іл. (Серія «Мистецтво давнього стібка» ; Ч. 1).

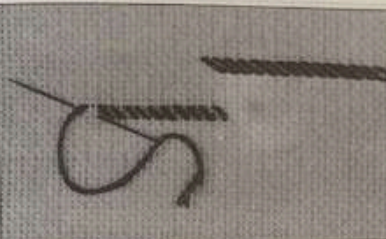

1. Застяжка. Цей шов дуже простий технічно виває для початківця. Ним зашивають деталі виробу, застосовують його як контур для вишивки. Закриваючи нитку з вивороту тканини, голку вводим на лицевий бік по горизонтальній прямій вразомовуємо 4 нитки основи і набираємо 2 нитки основи на голку, нитку пропускаємо 4 нитки під 2 нитки і набираємо на вил голку і набираємо чотири протязуємо робочу нитку. На вивороті боків тканини і з вивороту робочої нитки утворює пунктир. Стібки мають бути однакові. Довжина їх залежить від товщини тканини. На товстій тканині робимо стібки коротші, а на тонкій — довші. Ліній шва має бути рівним, тобто паралельно їм. Якщо на тканині не можна порухувати нитки основи, то однією (під лінійку) проводять легку лінійку шва.

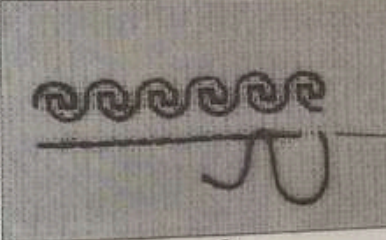
1

2. Стебінка (ручна построчка). Цей шов дуже поширений в побуті. Він застосовується в основному при зшиванні та зшиванні вшитих виробів, інколи — в художній вишивці. Закриваючи нитку з вивороту тканини, голку вводим на лицевий бік. Відраховуємо 3 нитки основи назад, вколємо і набираємо на голку 6 ниток основи (3 з них, уже покріті лінійним стібком, і 3 наступні), протязуємо нитку і вколємо голку в закінченні попереднього стібка. Шов шов був гарним, нитки потрібно рахувати. Якщо структура тканини не дає змоги рахувати нитки, потрібно стежити, щоб шов був прямим, а стібки рівними й ритмічними. Тоді шов буде рівномірним, подібним до машинного.

2

3. Низький шпорок застосовується для оформлення край орнаменту в жіночому і чоловічому одязі, а також як самостійний декоративний шов. Його виконують з вивороту тканини. Нитку закріплюємо і відступаємо на 2 нитки назад по діагоналі. При цьому відраховуємо 2 горизонтальні і 2 вертикальні нитки згодом і вколємо голку. Голку вколємо паралельно виступу робочої нитки на 2 нитки основи вперед і нитку вколємо по діагоналі на 2 нитки назад і т. д.

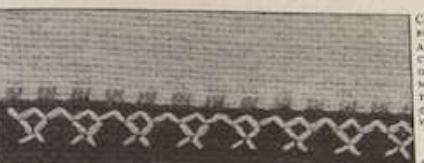
3

4. Шов «перед иголки». Цей шов — один з простих технічних укріплення для декоративних швів по обидва боки. Цим швом обшивають деталі вдеями, приймають його як контур для вишивки. Закриваючи нитку з вивороту тканини, голку вводим на лицеву сторону, нитку пропускаємо 4 нитки основи і набираємо 2 нитки основи, після чого протязуємо робочу нитку. На лицевій стороні тканини і набираємо 2 нитки основи на голку, після чого протязуємо робочу нитку.

5. Шов «задні иголки» (ручна строчка). Цей шов дуже поширений в побуті. Він застосовується в основному при зшиванні та зшиванні вшитих виробів, інколи — в художній вишивці. Закриваючи нитку з вивороту тканини, голку вводим на лицевий бік і набираємо 2 нитки основи назад, вколємо і набираємо на голку 6 ниток основи (3 з них, уже покріті лінійним стібком, і 3 наступні), протязуємо нитку і вколємо голку в закінченні попереднього стібка. Шов шов був гарним, нитки потрібно рахувати. Якщо структура тканини не дає змоги рахувати нитки, потрібно стежити, щоб шов був прямим, а стібки рівними й ритмічними. Тоді шов буде рівномірним, подібним до машинного.

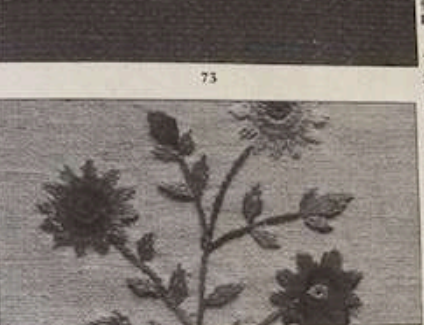
6. Білий гладь. Білою гладдю вишивають дитячий одяг, столову і постільну білизну, жіночу білизну, весільний одяг. Нею вишивають на тонкій тканині, батисті, маркєтє, вуалі (узорі 126, 127). Малюнок наносимо на тканину тонким наклеюванням. Контур обводимо контурним швом, робимо тустий настил в поперечному напрямку до стібків майбутньої гладі. Потім настил покриваємо щільними стібками. Білу гладь можна виконувати стібками, що йдуть через всю площу елемента, або стібками, що з'являються один за другим. Великі форми орнаменту заповнюємо в центральній частині різними стібками, стіганами, що надають орнаменту більшої ніжності й ажурності.

7. Полтвська гладь поширена по всій Україні. Вона широко застосовується для вишивання панно, серветок, скатертей, килимків, рушників, фарук, килимків, ситців та ін. На тканину наносимо малюнок. Стібки наставляємо густо, щоб не прогляділа тканина, і паралельно горизонтальним ниткам. Стібки можуть бути маленькі і великі, відстань через 0,5 см повинна стібка робити перетин, щоб нитка не відставала від голки. Голку вколємо на лицевий бік і нависок покриваємо нитку стібком. Перетини краше накладати не на одному рівні, тоді вони будуть майже нез помітні.

7

8. Вшивання гладдю. Полтвська гладь застосовується для вишивання панно, серветок, скатертей, килимків, рушників, фарук, килимків, ситців та ін. На тканину наносимо малюнок. Стібки наставляємо густо, щоб не прогляділа тканина, і паралельно горизонтальним ниткам. Стібки можуть бути маленькі і великі, відстань через 0,5 см повинна стібка робити перетин, щоб нитка не відставала від голки. Голку вколємо на лицевий бік і нависок покриваємо нитку стібком. Перетини краше накладати не на одному рівні, тоді вони будуть майже нез помітні.

8

9. Художня гладь. Художньою гладдю вишивають панно, подушки, килимки, серветки.

9

10. Білий гладь. Білою гладдю вишивають дитячий одяг, столову і постільну білизну, жіночу білизну, весільний одяг. Нею вишивають на тонкій тканині, батисті, маркєтє, вуалі (узорі 126, 127). Малюнок наносимо на тканину тонким наклеюванням. Контур обводимо контурним швом, робимо тустий настил в поперечному напрямку до стібків майбутньої гладі. Потім настил покриваємо щільними стібками. Білу гладь можна виконувати стібками, що йдуть через всю площу елемента, або стібками, що з'являються один за другим. Великі форми орнаменту заповнюємо в центральній частині різними стібками, стіганами, що надають орнаменту більшої ніжності й ажурності.

10

11. Правий крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Правим крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

12. Лівий крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Лівим крестиком вишивають, як і правим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

13. Прямокутний крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Прямокутним крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

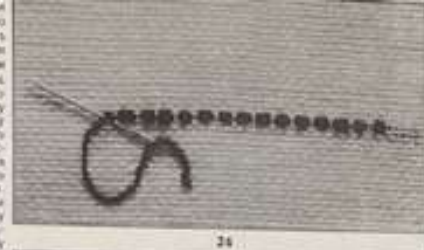
14. Ромбичний крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Ромбичним крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

15. Хрестик з двома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з двома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

16. Хрестик з трьома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з трьома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

17. Хрестик з чотирма нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з чотирма нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

18. Правий крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Правим крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

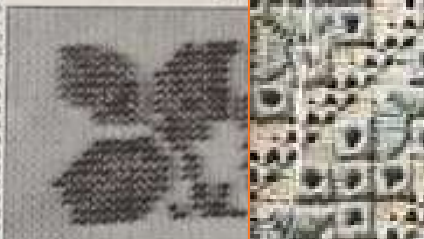
18

19. Лівий крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Лівим крестиком вишивають, як і правим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

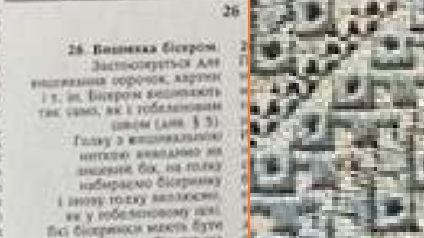
19

20. Прямокутний крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Прямокутним крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

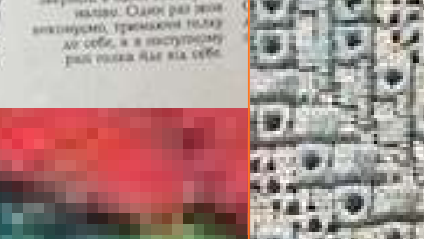
20

21. Ромбичний крестик застосовується як елемент орнаменту вишивки. Ромбичним крестиком вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

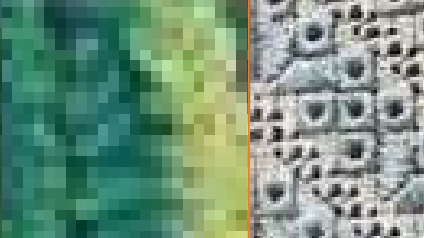
21

22. Хрестик з двома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з двома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

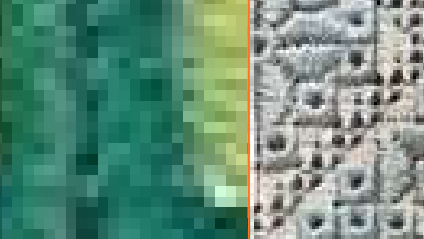
22

23. Хрестик з трьома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з трьома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

23

24. Хрестик з чотирма нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з чотирма нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

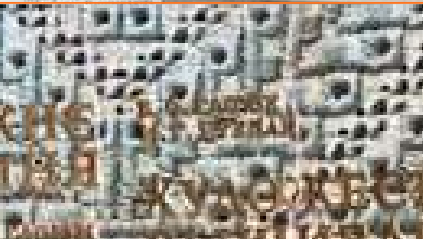
24

25. Хрестик з двома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з двома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

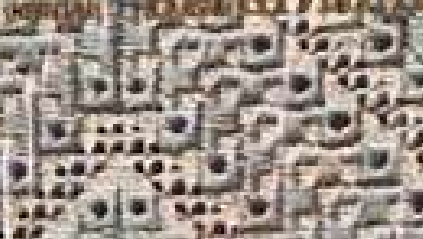
25

26. Хрестик з трьома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з трьома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

26

27. Хрестик з чотирма нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з чотирма нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

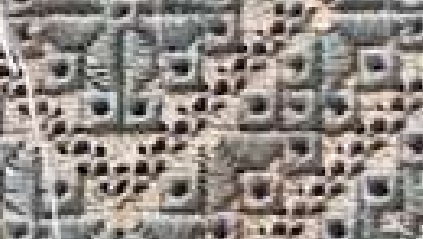
27

28. Хрестик з двома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з двома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

28

29. Хрестик з трьома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з трьома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

29

30. Хрестик з чотирма нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з чотирма нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

30

31. Хрестик з двома нитками застосовується як елемент орнаменту вишивки. Хрестиком з двома нитками вишивають, як і лівим, вертикальні та діагональні елементи орнаменту по вертикалі.

31

Гасюк О. О., Степан М. Г.
Художнє вишивання. Альбом. 2-е вид. К. :
Вища шк., 1983. 240 с. : іл.

Г. Верес.
Фрагмент вишивки.
1976

всього для чоловічих сорочок. Творча жінка Григорія Фіня позначилася створенням напруженої колірної гами, побудованої виходячи з контрастних поєднань теплих і холодних тонів. Широко використав художник палітру сірого, зеленого, голубого, коричневого тонів.

У 60—80-х роках традиції декоративного мистецтва Київщини зберігали й промисловці підприємства художньо-виробничого об'єднання імені Т. Шевченка, з філіалами відомих осередків вишивки в Катранку, Іванкові, Василь-

нові, Баричівці та ін. Вони створювали велику кількість майстрів-надомців із навколишніх сіл. Тут працювали народні професійні майстри-художники.

65 років віддала вишивці заслужений майстер народної творчості України Галичина Шибульова. Ще в дорослому віці час на виставках її роботи привертало увагу досконалистю виконання, красою малюнка та надзвичайно тонкою гамой колірних поєднань. Усе своє життя вона збирала орнаменти української народної вишивки.

Фрагмент вишивки.
Київщина, 1960-ті роки

Народне мистецтво як складник національної культури

вдало висуюють докладне майстриня. Багато зусиль приклали до того, щоб відтворити в ній прикраси, такі як "сосонка", "кружок". Вона застосовує як "сосонка", "кружок". Вона застосовує човникове й човникове з перебором ткацтво, комбінує різні матеріали, що значно уріномантію фактуру тканини.

На традиції іванківського ткацтва зростає творчість Ганни Верес — заслуженого майстра народної творчості України, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка. Основи образного мислення майстрині перейняли від своєї матері, відомої ткалі Марії Посабчук. У своїх рушниках Г. Верес продовжила й розвинула багатотонні колективні досягнення попередниць. Улюблені народом візерунки "зірочки", "рози", "рачки", "ромби" в її витворах стали масштабнішими й виразнішими, набули монументальності. Г. Верес будувала нові "Нічна гроза", побудовані на протиставленні чорного тла з ритмічними червоно-білими зубчастими стрічками.

Професію Г. Верес продовжила її донька Валентина. Після закінчення Київського технікуму легкої промисловості (відділ конструювання і моделювання) майстриня сама тче тканини й створює моделі суконь за народними зразками, надаючи їм образного змісту. Це — "Жовтогаряче літо", "Україна", "Весняні блискавки", шика рушників "Думи мої — пісні мої".

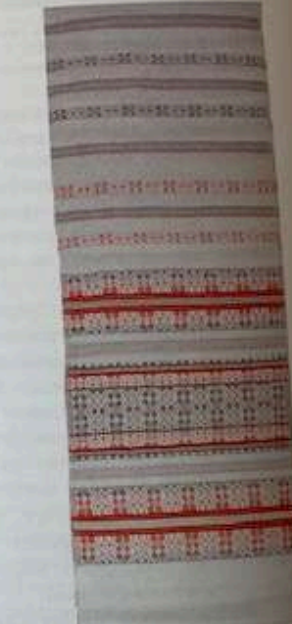
У с. Шешорі Івано-Франківської області живе ткаля Ганна Василюк, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка. Глибока змістовність, образне осмислення орнаментики — це типові для всього народного мистецтва

В. Валова.
Рушник, 1990

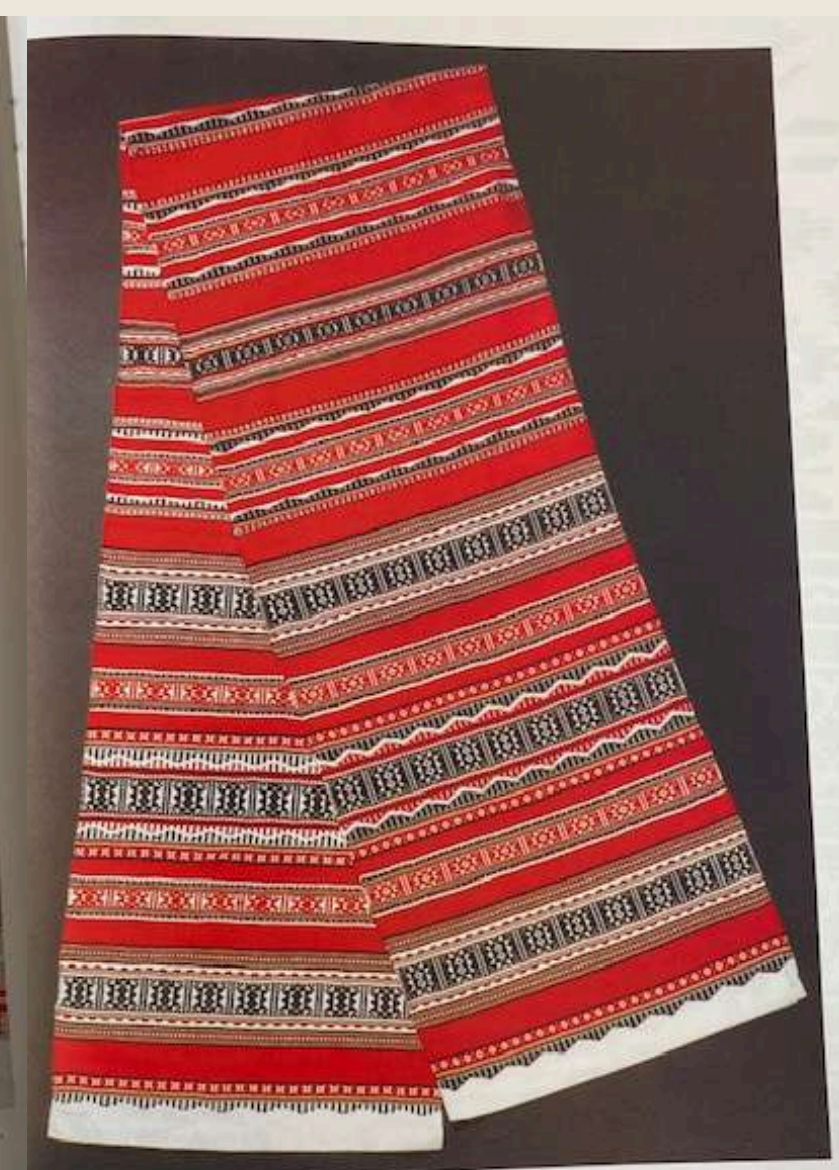

О. Пирри,
Рушник, 1990

Н. Сколиць,
Рушник "Гай",
1985

102 Оновлення стилістики і пошуки нових шляхів (60—80-ті роки)

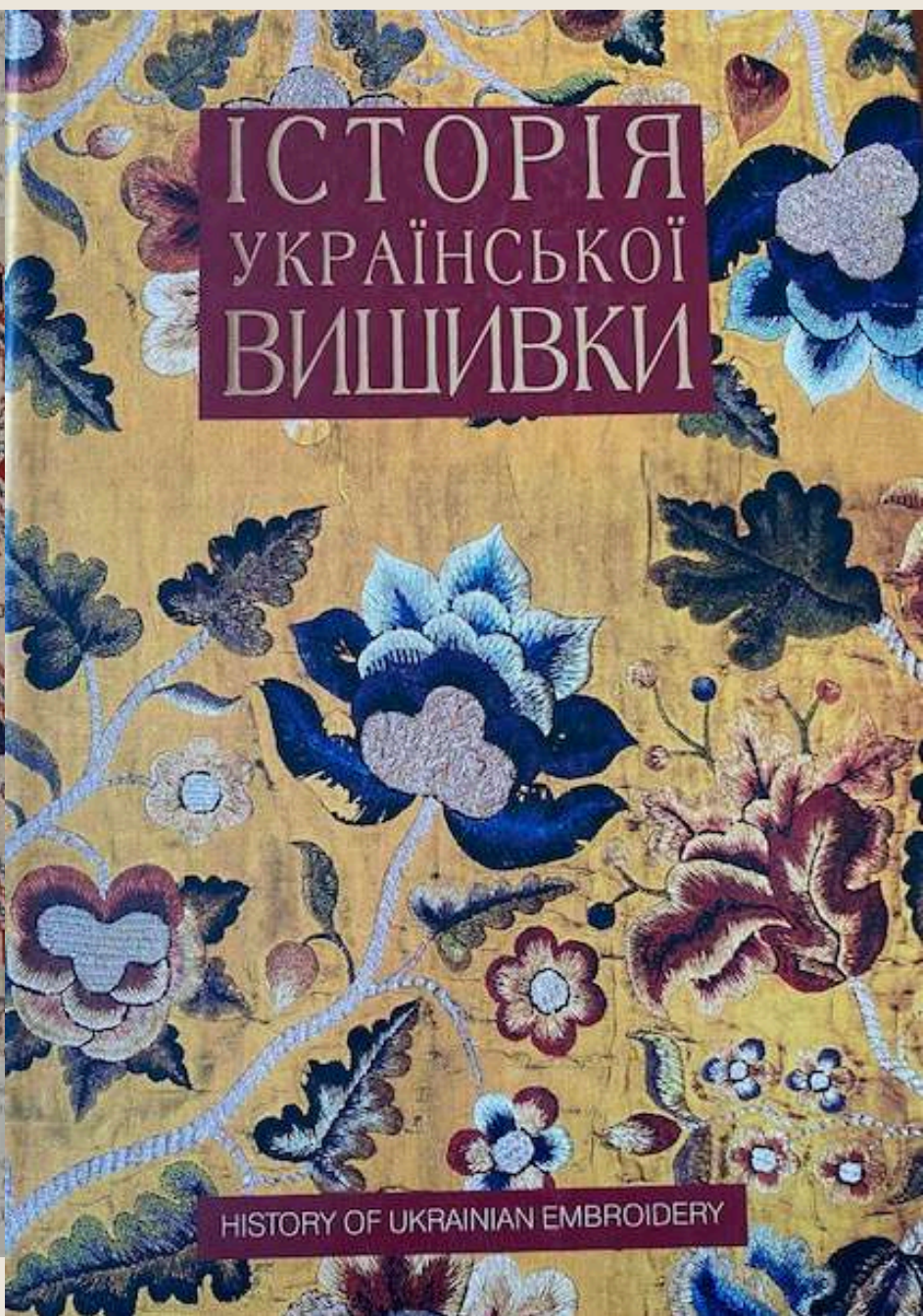

Г. Верес, Рушник, 1988

Народне мистецтво як складник національної культури

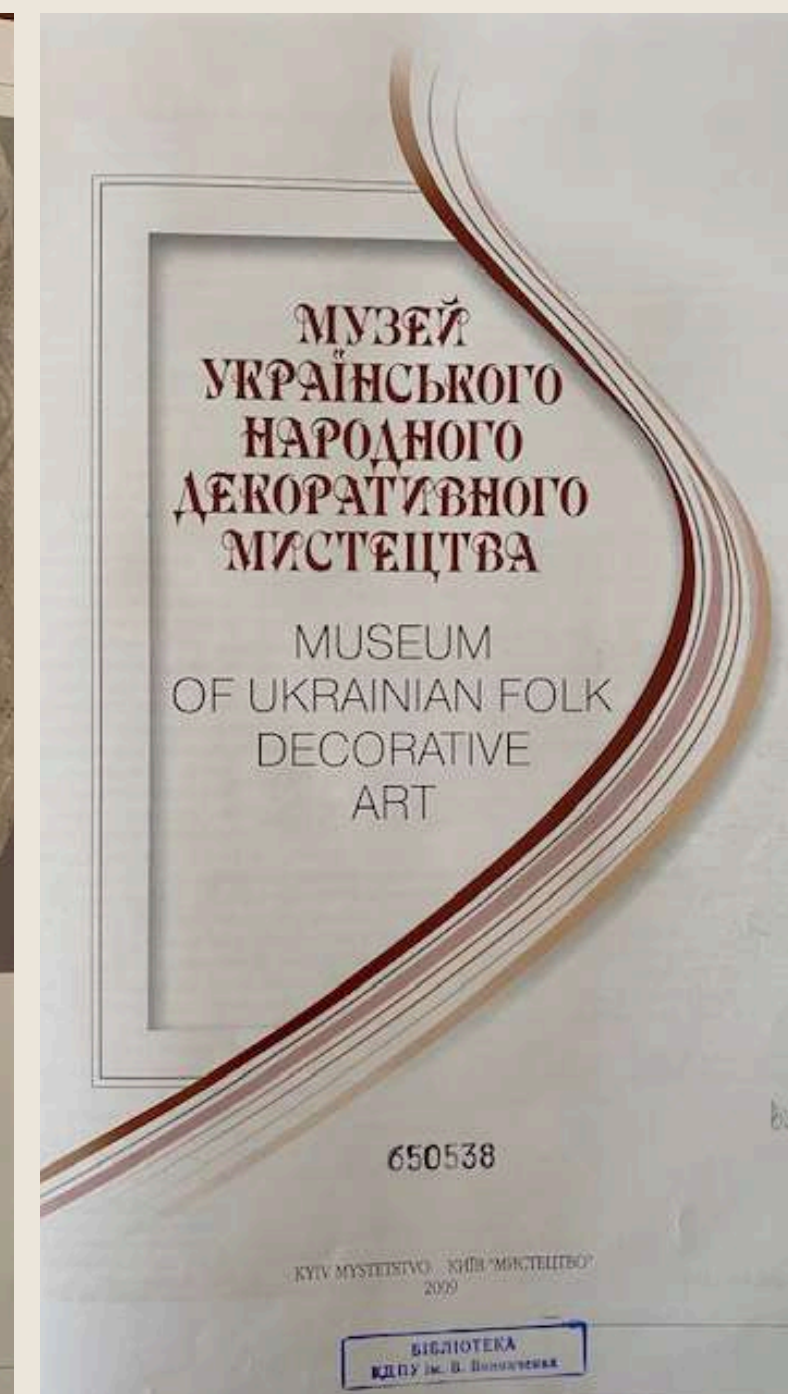

Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З. А.
 Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках "великого стилю". К. : Либідь, 2005.
 278 с.

**Кара-Васильєва, Тетяна Валеріївна.
Історія української вишивки : альбом.
К. : Мистецтво, 2008. 464 с.**

Музей українського народного декоративного мистецтва = Museum of Ukrainian folk Decorative Art : [До 110-ї річниці заснування колекції Музею українського народного декоративного мистецтва] : альбом / авт.: А. Ф. Вялець [та ін.]. К. : Мистецтво, 2009. 352 с. : іл.

Кіровоградщина, с. Шлаково, з колекції З. Стрільчанч

Рівненщина, з колекції Г. Проципенко

Кіровоградщина, м. Новоукраїнка

Кіровоградщина, Кіровоградський район

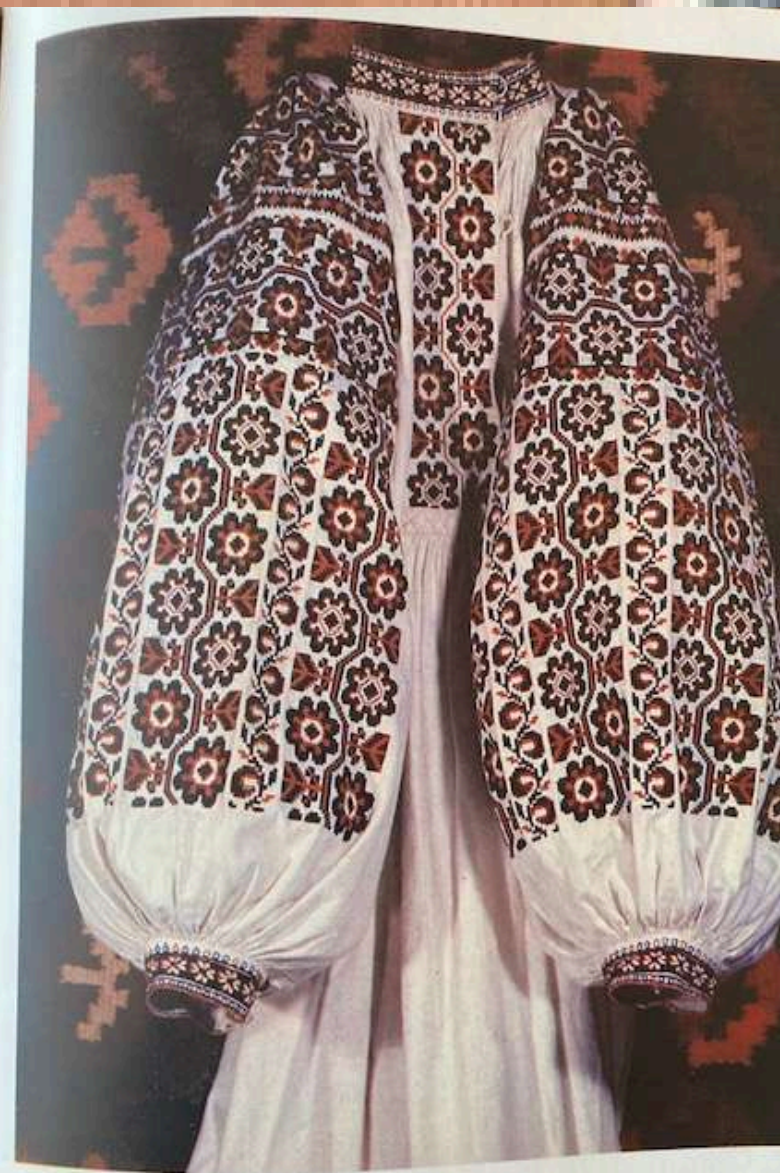
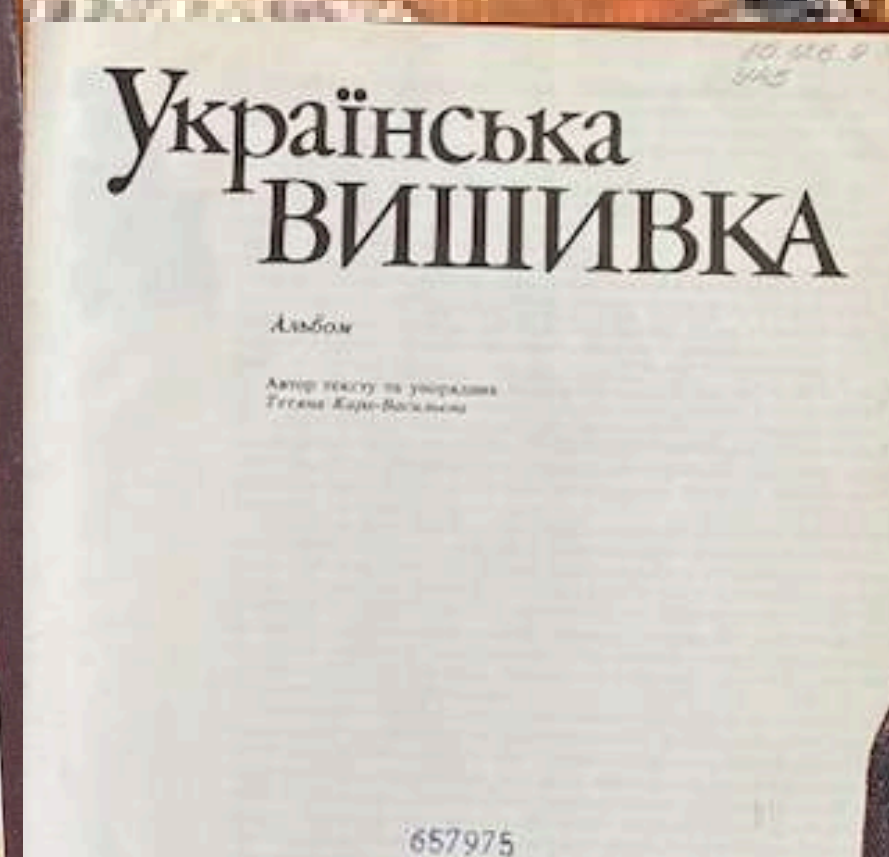
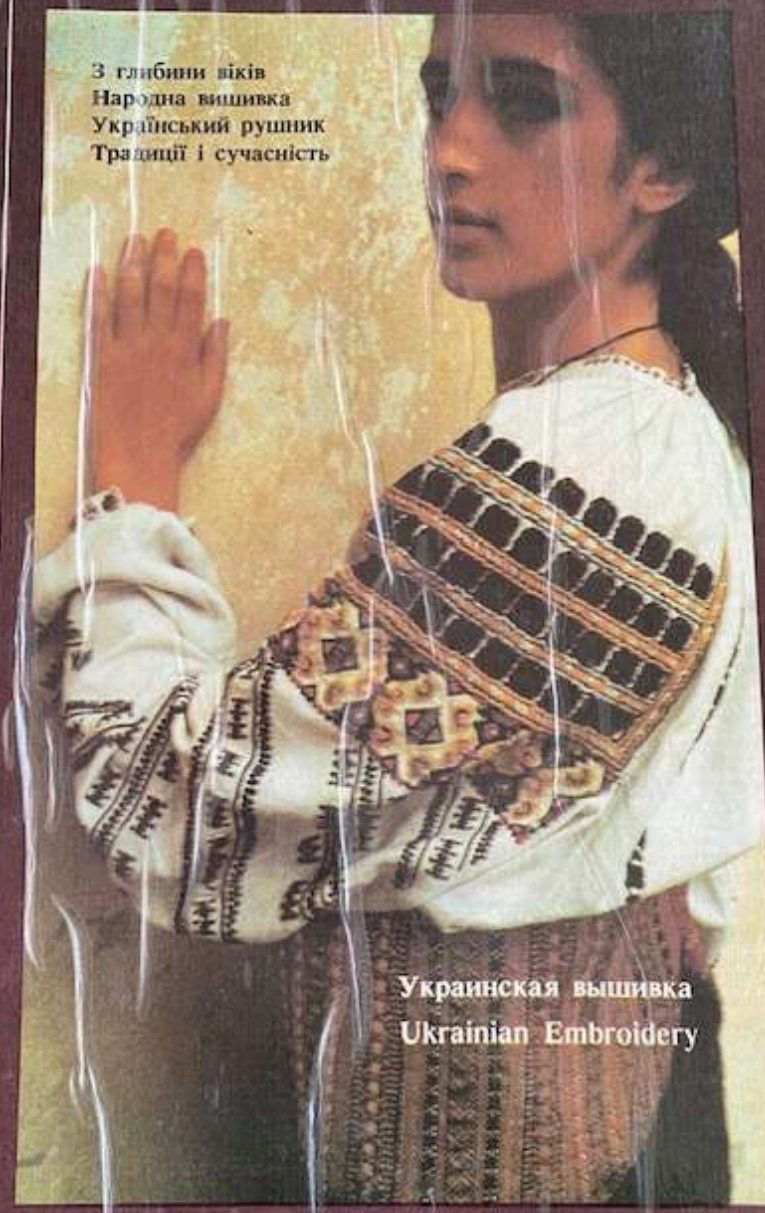
Кіровоградщина, м. Новомиргород

пшівка, Переяслав-Хмельницької р-н, з колекції С. Омелья

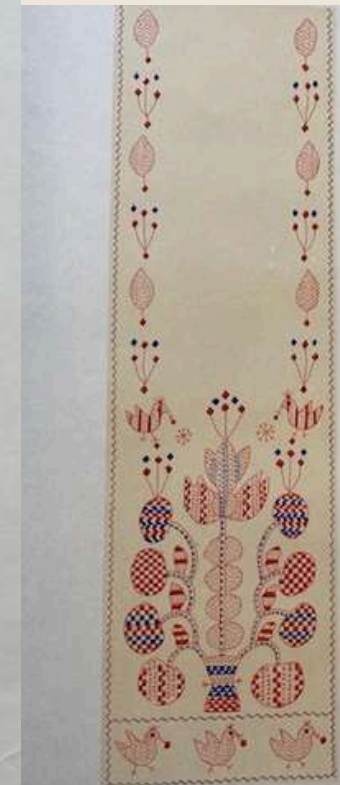
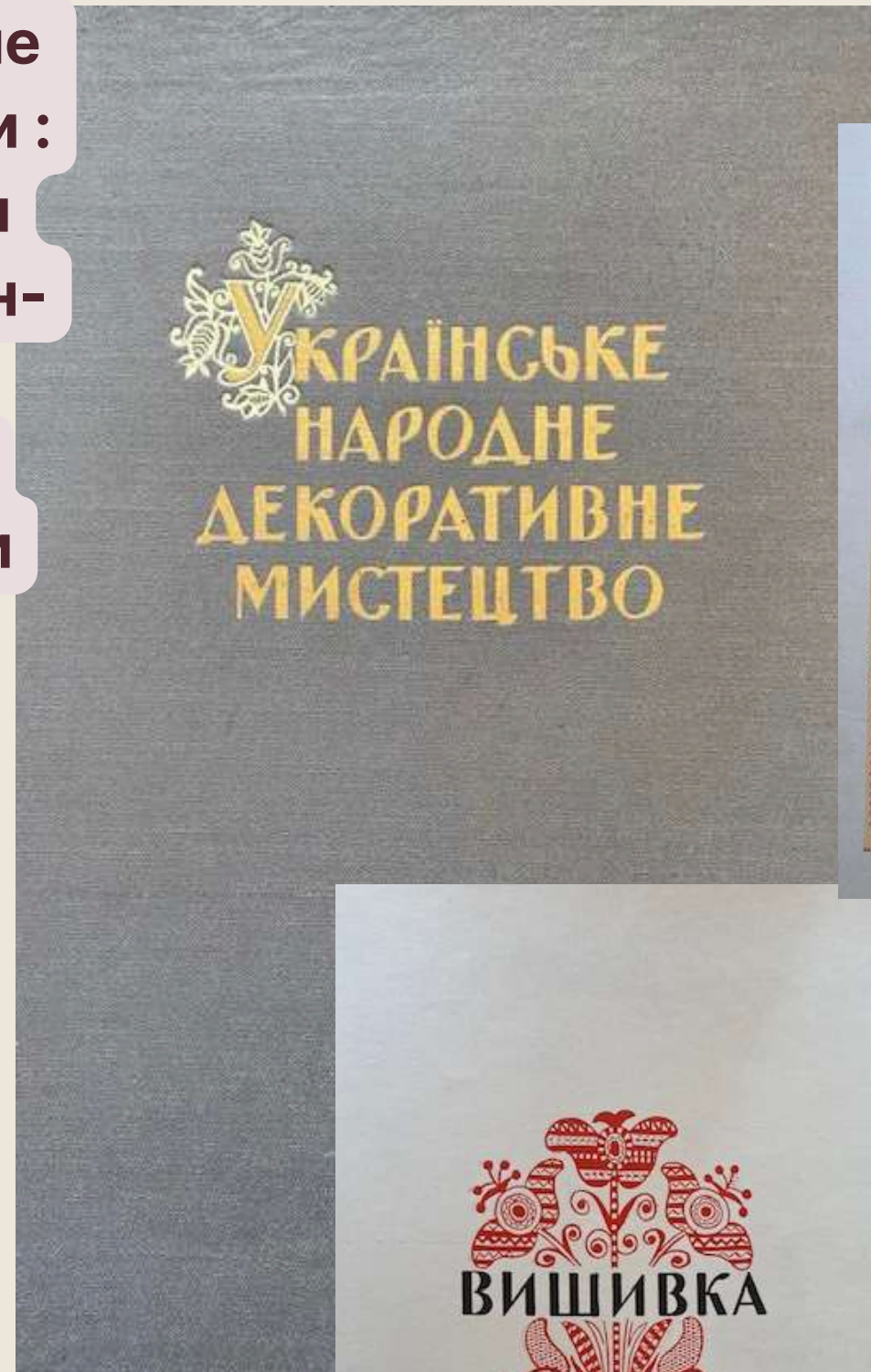
**Про що розповідають рушники
: інформація до виставки
"Бережемо та відроджуємо" /
зібр. та підгот. Л. В. Гарбузенко.
Кіровоград : Друк П. П.
Житінський, 2006. 88 с. : іл.**

**Українська вишивка : альбом
/ авт.-упоряд. Т. В. Кара-
Васильєва. К. : Мистецтво,
1993. 264 с. : іл., фот.**

Українська ВИШИВКА

Українське народне декоративне мистецтво. Декоративні тканини : альбом / Академія Архітектури Української РСР, Наук.-дослід. ін-тут худож. пром. ; ред. В. Г. Заболотний [та ін.]. К. : Держ. вид-во л-ри з буд. і архітектури УРСР, 1956. 27 с. : 97 табл.

Бібліографічний список літератури до віртуальної виставки

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. *Декоративно-прикладне мистецтво* : навч. посіб. Львів : Світ, 1992. С. 36–42, 133–156.
2. Босий О. Г. *Міф. Символ. Орнамент* : метод. посіб. Вінниця : Данилюк В. Г., 2011. 120 с.
3. Босий О. Г. *Священне ремесло Мокоші. Традиційна жіноча ритуальна символіка в українців* : етнографічне дослідження / Інститут етнології, фольклору та мистецтвознавства ім. М. Т. Рильського НАН України. Вінниця : Рогальська І. О., 2011. 212 с.; іл.
4. Васіна З. *Український літопис вбрання* : в 2-х т. / рец.: О. Субтельний, О. Петрова. К. : Мистецтво, 2003–2006. Т. 2: XIII – початок ХХ ст. 448 с. ; іл.
5. *Вишивка Жидачівщини з колекції Музею народної архітектури та побуту імені Климентія Шептицького* / автор ідеї та кер. проекту І. Вачкова ; ред.: І. Вачкова, О. Демчук, Р. Назаровець. Л. : Артклас, 2019. 92 с. : рис., іл. (Серія «Мистецтво давнього стібка» ; Ч. 1).
6. Гасюк О. О., Степан М. Г. *Художнє вишивання. Альбом* . 2-е вид. К. : Вища шк., 1983. 240 с. : іл.
7. Захарчук-Чугай Р. В. *Українська народна вишивка. Західні області УРСР*. К. : Наукова думка, 1988. 192 с.
8. *Історія декоративного мистецтва України* : у 5 т. / гол. редкол.: Г. Скрипник [та ін.]. Вінниця : Едельвейс і К. [б. р.]. Т. 2: *Мистецтво XVII–XVIII ст.* / редкол.: Г. Скрипник [та ін.]. 2007. 490 с.
9. Кара-Васильєва Т. В. *Історія української вишивки* : альбом. К. : Мистецтво, 2008. 464 с.
10. Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З. А. *Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках "великого стилю"*. К. : Либідь, 2005. 278 с.
11. *Кіровоградщина у дзеркалі часу: декоративно-ужиткове мистецтво = Кіровоградщина в зеркале времени: декоративно-прикладное искусство = Kirovohrad in the mirror of time: decorative and applied arts* : фотоальбом / авт.-уклад.: Б. П. Куманський, Н. В. Деміхова, І. Солуянова ; авт. ідеї Є. М. Шустер . Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 74,[1] с. : портр., фото, кол. іл. (Сер. "Кіровоградщина у дзеркалі часу").

Вишивка в Україні – це зворушлива розповідь про думки і почуття людини, світ краси і фантазії, поетичного осмислення природи, світ невмирущих образів давньої міфології, звичаїв і уявлень наших предків.

Тетяна Кара-Васильєва

12. **Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців : в 2-х т. / фото: В. Хмара, В. Машков, О. Іванов. К. : Балтія-Друк, 2008. Т. I : Лісостеп та степ. 160 с.; іл.**
13. **Музей українського народного декоративного мистецтва = Museum of Ukrainian folk Decorative Art: [До 110-ї річниці заснування колекції Музею українського народного декоративного мистецтва] : альбом / авт.: А. Ф. Вялець [та ін.]. К. : Мистецтво, 2009. 352 с. : іл.**
14. **Ніколаєва Т. О. Український костюм: надія на ренесанс / рец.: Т. В. Кара-Васильєва, Т. П. Руда. К. : Дніпро, 2005. 320 с. : іл.**
15. **Про що розповідають рушники : інформація до виставки "Бережемо та відроджуємо" / збір. та підгот. Л. В. Гарбузенко. Кіровоград : Друк П. П. Житінський, 2006. 88 с. : іл.**
16. **Тищенко О. Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII–XVII ст.) : навч. посіб. для студ. вузів мистецтв та культури. К. : Либідь, 1992. 192 с. : іл.**
17. **Українська вишивка : альбом / авт.-упоряд. Т. В. Кара-Васильєва. К. : Мистецтво, 1993. 264 с. : іл., фот.**
18. **Українське народне декоративне мистецтво. Декоративні тканини : альбом / Академія Архітектури Української РСР, Наук.-дослід. ін-тут худож. пром. ; ред. В. Г. Заболотний [та ін.]. К. : Держ. вид-во л-ри з буд. і архітектури УРСР, 1956. 27 с.**

Дякуємо за увагу!